

เรื่อง ความรอบรู้สุขภาพ (Health Literacy)

โดย นายแพทย์บัญชา คำของ

ตำแหน่ง รองอธิบดีกรมอนามัย

บทสรุปผู้บริหาร

ความเป็นมาหรือเหตุผลความจำเป็น

การพัฒนางานสาธารณสุขมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสู่เป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ในเป้าหมายหลักที่ 3 คือ การมีสุขภาพในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ และเป้าหมายหลักที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ดังนั้นการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องเกิดมาจากความตั้งใจ ความร่วมมืออย่างดีของประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนในการยกระดับความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) นั่นคือ การเอื้อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน ตัดสินใจเลือกใช้ และปรับใช้ข้อมูลความรู้และบริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง เพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัว ตลอดจนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้ การที่ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เพียงพอเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืนทั้งหมดด้วย

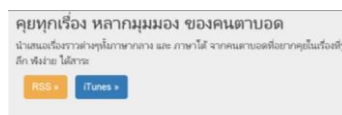
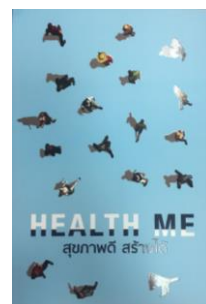
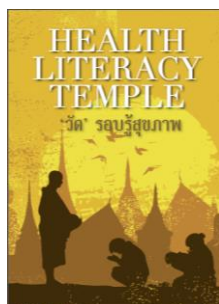
การดำเนินงานที่ผ่านมา

กรมอนามัยได้ดำเนินการขับเคลื่อนความรู้สุขภาพ ดังนี้ 1) ผลักดันเข้าสู่แผนในระดับต่างๆ 1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) 1.2 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) 1.3 แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) 1.4 แผนยุทธศาสตร์สุขภาพกระทรวงสาธารณสุข ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (พ.ศ. 2560-2564) 1.5 แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข 2) การพัฒนาเครื่องมือสำรวจความรู้ด้านสุขภาพของคนไทย 3) กำหนด 66 ประเด็นสื่อสารหลักเพื่อคุณภาพชีวิตของคนไทย 4) พัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขเพื่อสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ 5) สนับสนุนและส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม 6) สนับสนุนและผลักดันให้เกิดองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (สถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์ มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชน) 7) สร้างกลไกการขับเคลื่อนสังคมไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ เช่น สมาคมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพไทย สถาบันส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มี 5 ยุทธศาสตร์ คือ

1. การพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ ที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และปรับใช้ข้อมูล และ บริการต่างๆ ในสังคม เพื่อตัดสินใจดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

- Key message 66 (tailor key message หนังสือเบรลล์ หนังสือภาพ /เสียงและสื่อภาษามือ Key message สำหรับพระสงฆ์)

66 สมุดรื้อ หน้าแรกของฉบับในข้อเสียง และ 04 สื่อออนไลน์อินโฟกราฟิก

ติดตามข่าวได้ ประเด็นสื่อสารหลัก 66 ข้อ เพื่อความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน ครั้งที่ 1/2 07.02.2018

ตัวอย่างคลิปวิดีโอภาษามือสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน : 66 สุขปฏิบัติ หนึ่งวันของฉัน
ในวันที่ไม่มีเสียง ตอน 04 เลี้ยงออฟฟิตซินโดรม&ออกกำลังกาย

https://www.youtube.com/watch?v=KU8Ar_OxuZA

ตัวอย่างคลิปเสียงสำหรับผู้พิการทางสายตา : พูดจาภาษาได้ ประเด็นสื่อสารหลัก 66 ข้อ
เพื่อความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน ครั้งที่ 1/2

http://www.tech4vip.com/vitech/?name=2018-02-07_vitech11.mp3

- รายการซัวร์ก่อนแชร์ กรมประชาสัมพันธ์ Thai PBS
- โครงการ Media Fun Facts
- พัฒนาโปรแกรมสำรวจ Health Literacy Assessment (สำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง)

2. พัฒนา 3 ระบบใหญ่ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา และระบบสังคม วัฒนธรรม
โดยประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

- กรมอนามัย MOU กับ มทิดล
- สสม. MOU กับ กทม.
- ผลักดันให้เกิดองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLO)
: สถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์
มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ

ชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ : สูงเนินโมเดล

โรงเรียนอัสสัมชัญรอบรู้ด้านสุขภาพ

โรงเรียนสารวิทยารอบรู้ด้านสุขภาพ

- ชุมชนต้นแบบ 3 core literacy : ต.ร้องวัวแดง ต.พลองตาเอี่ยม ต.กองโพน และ ต.ม่วงเตี้ย

3. ส่งเสริมการวิจัยเชิงประเมิณผล เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริการที่มีประสิทธิภาพ

- การสนับสนุนจาก วช. สวรส.
- โครงการสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป

4. พัฒนากำลังคนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

- จัดอบรม 3 หลักสูตร ได้แก่ รพ.รอบรู้ด้านสุขภาพ องค์กรรอบรู้สุขภาพ และ การวิจัย โดยกลุ่มเป้าหมายมาจากภาคส่วนต่างๆในแต่ละเขตสุขภาพ

- นำเสนอผลงานวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมนานาชาติ

- พัฒนาการเรียนการสอนคณะสาธารณสุขศาสตร์ (ม.มหิดล ม.ขอนแก่น)

5. พัฒนากลไกการขับเคลื่อนความรู้ด้านสุขภาพ ในลักษณะเสริมพลังกันในสังคมไทย

- สมาคมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพไทย
- สถาบันส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ

สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการต่อไป

1. ผลักดันให้เกิดสถาบันส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หน่วยงานต้นแบบและขยายผล
3. พัฒนา Application Health Literacy Assessment (ประเมินความรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง)
4. กำกับ ติดตาม สนับสนุนให้เกิดสถานที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงเรียน วัด โบสถ์ มัสยิด ตลอดจนครอบครัวและชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อสร้างสังคมไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ
5. ยกระดับความรู้ด้านสุขภาพ ให้เพิ่มขึ้นตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12